

מינויה של אליס סטפניק כשגרירת ארה"ב באז"ם לקחים אפשריים עבורנו

written by פרופ' זכי שלום | 13.11.2024

מינויה של אליס סטפניק כשגרירת ארצות הברית באז"ם הוא קודם כול תעודת כבוד לנשיא טראמפ. האיש שעשה קאמבק מופלא כנגד כל הסיכויים, מול הכפשות והשמצות מצד התקשורת, האקדמיה, אנשי ציבור, מערכת המשפט ומי לא? אדם בגילו המתבגר, שלא לומר מזדקן, של הנשיא טראמפ שמגיע לעמדת הנהגה עשוי היה לנטות, כמו מנהיגים רבים אחרים בגילו, להציב סביבו אנשים בינוניים ואפורים. זאת, מתוך חשש שאם יציב סביבו אנשים צעירים, משכילים, אסרטיביים ואנרגטיים הם עלולים להאפיל עליו ולמקד סביבם תשומת לב רבה.

הנשיא טראמפ אינו מתפתה לפעול בהתאם לדרך מחשבה כזו. להפך. האנשים שהוא בוחר להציב סביבו הם מהשורה הראשונה של העילית האמריקנית. מינוים מעיד על כך שהנשיא טראמפ ניחן בעוצמה פנימית, ביטחון עצמי ותחושת שליחות רבות עוצמה.

את אליס סטפניק כולנו זוכרים מן השימוע שנערך לנשיאות של אוניברסיטאות הארוורד, קלודיה גיי (Claudine Gay, MIT), ליז מקגיל (Liz Magill), ופנסילבניה, סאלי קורנבלות' (Sally Kornbluth).

שלוש הנשיאות נקראו להתייצב לשימוע בקונגרס על רקע ההפגנות האלימות נגד מדינת ישראל והעם היהודי שהתחוללו בקמפוסים הרבים בארצות הברית בעקבות המלחמה של ישראל נגד ארגוני הטרור [?] חמאס והחיזבאללה. חלק מן ההפגנות לוו לא רק באלימות כלפי סטודנטים יהודים אלא גם בקריאות לג'נוסייד כלפי יהודים.

מוסד השימוע בארצות הברית הוא נדבך מרכזי ורב-עוצמה בשימור הדמוקרטיה האמריקנית. אנשי ציבור בכירים עומדים בפני אנשי הקונגרס באימה ופחד ונדרשים לתת תשובות לשאלות נוקבות מול עיני האומה כולה. לא פעם הובילו שימועים אלה לסיום הקריירה הפוליטית של אישי ציבור. אחרים, כמו השופט ברט קאוואנו (Brett Kavanaugh), יצאו מן השימוע "בעור שיניהם".

בתחילת השימוע נראו שלוש הנשיאות שופעות ביטחון עצמי מול אנשי הקונגרס. בסופו של דבר, הן זכו לכל אורך הדרך לחיבוק חם של העליות האקדמיות והתקשורת האמריקנית. יחסו הפוגעני, לעיתים העוין, של ממשל ביידן כלפי ישראל והמלחמה שהיא מנהלת נגד ארגוני הטרור העצימו עוד יותר את ביטחונן העצמי.

לפתע התייצבה מולן חברת קונגרס יהודייה, צעירה, חדה כתער ושופעת ביטחון עצמי: "כיצד אמורות האוניברסיטאות שלכן להגיב", היא שאלה בטון נחרץ, "מול קריאות לג'נוסייד של יהודים". הנשיאות התפתלו, גמגמו ולא הייתה בפיהן תשובה חד-משמעית. אליס לא נתנה להן

להתחמק: "אני דורשת מכן תשובה חד-משמעית על שאלותיי [?] כן או לא". מה שלא אמר פיה הביעו עיניה הרושפות.

שתי נשיאות לא עמדו בביקורת הציבורית העצומה שהתפתחה לאחר השימוע. אילי הון שתרמו מליונים לאוניברסיטאות אלה הודיעו מייד שיבטלו את התרומות לאוניברסיטאות. בסופו של דבר מצאו עצמן הנשיאות של הארוורד ופנסילבניה מחוץ לתפקיד. אי אפשר שלא לתהות כיצד היו נראים חיינו הציבוריים אם גם כאן אצלנו היה מתמסד מוסד השימוע הפומבי. וודאי שאישים רבים שאינם ראויים לתפקידם היו נפסלים למינוי בשל השימוע.

"יש מי שקונה עולמו בשעה אחת", אמרו חכמי ישראל. אליס סטפניק אכן קנתה את עולמה בשימוע זה. בהמשך היא מתחה ביקורת נוקבת על "מסע הצייד" המתנהל נגד טראמפ בניצוחם של אנשי משפט ובתמיכתה של התקשורת. לצידה של אליס ניצבות דמויות מרשימות ביותר שליוו את הנשיא טראמפ גם ברגעי השפל שלו, והם ילוו אותו גם כנשיא הן בתפקידים רשמיים והן בתפקידים לא רשמיים: אילון מאסק, סוזי ווילס, רוברט קנדי, טאקר קרלסון ועוד.

מתי, אני שואל, נזכה לראות אצלנו סביב שולחן הממשלה גלריה כה מרשימה של אישים? ככל הנראה לא בעתיד הנראה לעין. מדוע? מכמה סיבות: ראשית, שיטת הבחירות בארצות הברית מחייבת אנשים להפגין ידע נרחב, נוכחות טלויזיונית וכושר דיבור מול קהל כדי להגיע לעמדות בכירות במישור הפוליטי. כאן, בארצנו הקטנה, רק מנהיג מפלגה נזקק לכך, וגם זאת במידה מוגבלת. שאר הנבחרים מצטופפים בצילו, וכל מה שנדרש מהם זה להשיג מספר מוגדר של קולות בקרב חברי המפלגה ומכאן דרכם סלולה לכנסת ולעסקונה המפלגתית, ובסופו של דבר [?] גם לשולחן הממשלה.

שנית, בארץ רווחים אצל רבים חששות מפני כניסה לביצה הפוליטית. רבים מאלה המבקשים לפלס דרכם אל ההנהגה המדינית בארץ מוצאים עצמם נפגעים על ידי תקשורת עוינת, יריבים מרים, מערכת משפטית חודרנית ועוד: "למה אני צריך להכניס את עצמי למיטה חולה", שואלים את עצמם צעירים רבים ומוכשרים בישראל. התוצאה היא שאת הידע והכישרון שלהם הם מפגינים במוסדות כלכליים, אקדמיים ובחברות הייטק. שלישית, במדינת ישראל מי שאוזר אומץ ונכנס למערכת הפוליטית מבין שבסופו של דבר הסיכויים שלו להתברג בצמרת מותנים בעוצמתו הפוליטית, בקשרים ובבריתות שהוא כורת עם חברי מפלגה, ולא בכישוריו האינטלקטואליים וכו'. לפיכך, ברוב המקרים חברי הכנסת המוכשרים ביותר מוצאים עצמם רחוקים מן ההנהגה.

מעבר לכך, המינויים של טראמפ נותנים לגיטימציה לצורך של המנהיג להקיף עצמו לא רק באנשים מוכשרים אלא גם באישים הנאמנים לו ולדרכו. אין זה מקרה שהנשיא נמנע ממינויים של אישים מוכשרים כמו ניקי היילי ומייק פומפאו [?] שהתמודדו נגדו ומתחו עליו ביקורת [?] לחברים בקבינט. בארצות הברית זה נראה טבעי לחלוטין שהנשיא ירצה לראות לצידו אישים הנאמנים לו ולדרכו. זה גם טבעי שרבים מבין אנשי השירות הציבורי מתפטרים או מפוטרים על ידי הנשיא הנבחר. הרציונל העומד מאחורי תופעה זו פשוט: לנשיא הנבחר יש זכות, וגם חובה, להוציא אל

הפועל את המדיניות שבשמה הוא נבחר על ידי העם. לשם כך, הוא זקוק לכך שאישים המאמינים בו ובמדיניותו יהיו לצידו כאשר הוא מבקש לממש את תוכניותיו.

אצלנו, במדינת ישראל, חושבים אחרת. כל אנשי השירות הציבורי נשארים במקומם, גם כאשר הממשלה מתחלפת ובמקומה קמה ממשלה בעלת תפיסת עולם שונה לחלוטין מן הקודמת. בתוך הממשלה, כפי שאנו רואים לנגד עינינו ממש בימים אלה, יש כמעט תמיד שרים לעומתיים, שלא לומר ² עוינים, הפועלים בסתר ובגלוי להפלתה של הממשלה שבה הם עצמם מכהנים. זו ללא ספק מציאות לא תקינה, ולמיטב ידיעתי גם חריגה בין הדמוקרטיה המערביות. מציאות זו, למותר לציין, מקשה מאוד על עבודת הממשלה. נקודת התורפה טמונה כמובן בעובדה שאלה האמורים להביא לביטולה של מציאות זו מודעים היטב לכך שהם ייפגעו ראשונים מכך. לפיכך, הם לא יפעלו לשינוי המציאות הקיימת. הם חכמים מספיק כדי להבין שאל להם לירות את הענף שעליו הם יושבים.

ולבסוף, תובנה חשובה נוספת: טראמפ עצמו והכוורת שתפעל סביבו היא פסגת החלומות של ההנהגה הנוכחית בישראל. אי אפשר, פשוט אי אפשר, היה לחשוב על ממשל אמריקני אוהד יותר למדינת ישראל מן הממשל שדונלד טראמפ מקים סביבו. גלי ההדף שמלווים את בחירת הממשל הזה כבר ניכרים היטב בזירה הבינלאומית בכלל, ובזירה האזורית בפרט ² זמן רב לפני טקס ההשבעה.

אלה שדיברו על ממשלת ישראל כממשלה המובילה מדיניות שתבודד את מדינת ישראל בזירה הבינלאומית בכלל, ובארצות הברית בפרט, יצטרכו לעשות חשבון נפש נוקב עם עצמם. אם לא יחולו שינויים דרמטיים, אנחנו יכולים לצפות למערכת של קשרים אסטרטגיים בין ישראל וארצות הברית שכמותה לא ידעה מדינת ישראל אי פעם בעבר. מערכת זו תציב את מדינת ישראל במעמד גבוה במערכת הבינלאומית בכלל, ובזירה המזרח-תיכונית בפרט. נקווה שהנהגת המדינה תדע להפיק ממנה את מלוא התועלת עבור מדינתנו.

****הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.****